Marka ve Daha Ötesi: Tanınmış Marka

Tanınmış markanın en önemli özelliği bu markanın, sadece kullanıldığı mal/hizmetlerin alıcıları tarafından değil; toplumun büyük bir kesimi tarafından da bilindiğini kanıtlamaktadır. Bu da tanınmış marka sahibi olan kişinin ticari itibarının artması anlamına gelir.

Türk hukukunda markalarla ilgili yasal düzenleme olan 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve bu Kararnamenin uygulama şeklini gösterir Yönetmelikte, markanın tanımı yapılmamakla beraber; Kararnamenin, Markanın İçereceği İşaretler başlığını taşıyan beşinci maddesinde ifade olunan, "Marka, bir teşebbüsün mal ve hizmetlerini bir başka teşebbüsün mal ve hizmetlerinden ayırt etmeyi sağlaması koşuluyla, kişi adları dâhil, özellikle sözcükler, şekiller, harfler, sayılar, malların biçimi veya ambalajları gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayımlanabilen ve çoğaltılabilen her türlü işaretleri içerir" hükmünden görüleceği üzere, bir teşebbüsün diğer teşebbüsten ayırt edilmesini sağlaması koşuluyla her türlü işaret marka olarak kabul edilebilecektir. Bu durumda markanın temel işlevi, tüketicilerin bir firmaya ait bir ürünü rakip firmalar tarafından üretilen aynı ya da benzer ürünlerden ayırt edebilmesini sağlamaktır.

Marka koruması esas olarak Türk Patent Enstitüsü'nde tescil yoluyla elde edilebilir. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde ikametgâhı olan gerçek ve tüzel kişiler, Türkiye'de sınaî veya ticari faaliyette bulunan gerçek ve tüzel kişiler, Paris Sözleşmesi veya Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşmasına üye ülke vatandaşları veya bu ülkelerde ikamet eden ya da ticari veya sınaî faaliyette bulunan gerçek ve tüzel kişiler ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına kanunen veya fiilen marka koruma hakkı veren ülke vatandaşları, 556 sayılı Kararnamenin sağladığı korumadan yararlanma hakkına sahiptirler.

Marka tescilinden doğan haklar münhasıran marka sahibine ait olup, tescilli bir marka başkasına devredilebilir, miras yolu ile intikal edebilir, teminat olarak gösterilebilir, haciz işlemine konu olabilir. Bunun yanında, markalar başka firmalara lisans verilebilir. Bu durumlarda marka sahibinin marka üzerindeki mülkiyeti devam eder ve marka sahibi sadece markasının bir ya da daha fazla başka firma tarafından kullanımına onay verir.

ULUSLAR ARASI DÜZLEMLERDE TANINMIŞ MARKA

1883 yılında 11 ülke arasında sınai mülkiyetin korunması amacıyla imzalanan ve ülkemizin de 1925 yılında dahil olduğu Paris Sözleşmesinde, tanınmış markalarla ilgili olarak özel bir düzenleme mevcuttur. Sözleşmenin 1. mükerrer 6. maddesinde "Birlik ülkeleri tescilin talep edildiği ülkenin yetkili makamları tarafından söz konusu ülkede bu Sözleşmeden yararlanacağı kabul edilen bir şahsa ait olduğu aynı veya benzer ürünlerde kullanıldığı herkesçe bilindiği mütalaa edilen bir markanın karışıklığa meydan verebilecek surette örneğini, taklidini veya tercümesini yapan bir fabrika veya ticaret markasının tescilini gerek ülke mevzuatı müsait olduğu takdirde doğrudan doğruya, gerek ilgilinin isteği üzerine red veya hükümsüz kılmayı taahhüt ederler" denilmektedir. Buna göre, "herkesçe bilindiği mütalaa edilen" markalar Sözleşmeye üye devletlerde korunacaklardır.

TİCARET BAKANLIĞI FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI ANLAŞMASI

Türkiye, Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı (WIPO) Kuruluş Sözleşmesine de taraf olup, bu Anlaşmanın eki olan Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması (TRIPS) da tanınmış markalarla ilgili olarak düzenlemeler getirmiş olup bunlar, Paris Sözleşmesiyle getirilmiş düzenlemenin hizmet markalarına da uygulanacağı; markanın tanınmışlığının tespitinde, markanın toplumun ilgili kesiminde yarattığı tanınırlık ile birlikte markanın reklamının yarattığı etkinin de dikkate alınacağı ve Paris Sözleşmesi ile getirilen korumanın farklı mal ve hizmetlere de uygulanacağı şeklinde özetlenebilir.

Sonuç olarak, yapılan tescil başvurusu Paris Sözleşmesi kapsamında değerlendirilmemekle beraber, tescil edilmiş veya tescil için başvurusu yapılmış markanın, toplumda ulaştığı tanınmışlık düzeyi nedeniyle haksız bir yararın sağlanabileceği, markanın itibarına zarar verilebileceği veya tescil için başvurusu yapılmış markanın ayırt edici karakterini zedeleyici sonuçlar doğurabileceği durumlarda, tescil edilmiş veya tescil için başvurusu daha önce yapılmış marka sahibinin itirazı üzerine, farklı mal veya hizmetlerde kullanılacak olsa bile, sonraki markanın tescil başvurusu reddedilmektedir (556 sayılı KHK 8/4).